

муҳим психо-профилактик ва ривожланиш таъсирига эга бўлиши мумкин. Таълимга инновацион ёндашувлар, масалан, болаларнинг ижодий потенциални намоеъ бўлишига ва унинг соғлиқни сақлаш омилларидан фойдаланишга асосланган бўлиши мумкин ва бўлиши керак. Ўқитиш жараёнида ўқитувчилар ва мактаб психологлари ўқувчилар билан ўйин фаолияти ва визуал, мусикий, драматик ролларни ижро этиш, бадиий ва шеърӣ ифодалаш усулларига асосланган бундай шакллари яхши ўзлаштириб олишади. Бироқ бу уларнинг терапевтик амалиётга ўтишлари учун асос бўлмаслиги керак.

Ўқитувчиларнинг фаолиятида терапевтик ва ўқув таркибий қисмларининг аралашиб кетишига йўл қўймаслик учун ушбу асар муаллифлари «арт-терапия» ва «арт-терапевтик» (метод, услуб, ёндашув) сўзлари ўрнига «арт усули» («арт усуллари») каби тушунчаларни ишлатишни тавсия этадилар: «ижодий фаолиятга асосланган усуллар», «ижодий усуллар».

Ўрта мактаблардаги болаларнинг руҳий саломатлиги бугунги кунда шифокорлар ва ўқитувчилар учун жиддий ташвиш туғдирмоқда. Асабийлашишлар сони ортиб бормоқда; ўқишга ва ижтимоий ҳаётга қизиқиш йўқолиб бормоқда; умумий апатиянинг тез-тез намоён бўлиши ёки, аксинча, асабийлашиш ва тажовузкорликнинг кучайиши ҳамда ўқувчиларнинг уяли телефонлардан кўпроқ фойдаланиб турли хил ўйинлар ўйнаши охибатида асабийлик кучайиб бормоқда. Буларнинг барчаси бундай салбий кўринишларнинг олдини олиш учун янги психологик-

педагогик воситаларни излашга ундайди.

Бундай воситалардан бири арт-педагогика – ўқувчиларни турли тадбирлар, тўғаракларга жалб қилиш (расм чизиш, моделлаштириш, мусиқа тинглаш, рақс, ҳаракат ва нутқни ривожлантириш).

Арт-педагогиканинг моҳияти, биринчидан, унинг тарбиявий функциясида шахснинг ахлоқий, ахлоқий-эстетик, коммуникатив-рефлексив асосларига таъсир қилади ва санъат ёрдамида ижтимоий-маданий мослашувига ёрдам беради. Бундан ташқари, бадиий педагогика психотерапевтик функцияни ҳам амалга оширади, бу болаларга психологик муаммоларни енгишга, ҳиссий мувозанатни тиклашга ва салбий таърибадан ижобий рангдаги туйғулар ва фикрларга ўтишга ёрдам беради.

Шу муносабат билан арт-педагогика ва арт-терапияни батафсил ўрганиш ва ривожлантириш миллий таълимнинг муқобил мактабларини янада такомиллаштиришда ижобий қадам бўлиши мумкин. Албатта, мавзу маданият ва таълим соҳасидаги мутахассислар учун амалий аҳамиятга эга.

Арт-терапия соғлиқни сақлаш технологиясининг психологик усули сифатида ўқувчиларнинг самарали ресурсларини оптималлаштириш, психологик саломатлигини мустаҳкамлаш, дунёқараши ва муносабатлар тизимини ўзгартиришга қаратилган. Арт-терапиянинг оммавийлиги ва профессионаллигининг ошиб бориши ушбу усул замонавий амалий педагогика ва психологиянинг фаол ривожланаётган шаклларида бирига айланишига олиб келади.

Адабиётлар

1. Копытин А.И., Свистовская Е.Е. Арт-терапия детей и подростков. -М.: «Когито-Центр», 2007. –С. 95.
2. Медведева Е.А. Социокультурное становление личности ребенка с проблемами психического развития средствами искусства в образовательном пространстве: дис. д-ра псих. наук. / Е.А. Медведева. – Нижний Новгород.: Арт-пресс, 2007. –С.186.
3. Сергеева Н.Ю. Содержание понятия «артпедагогика». Известия ВГПУ, № 1. 2008. – С. 24 -28.
4. Сергеева Б.В., Петренко Н.А. Эстетическое воспитание младших школьников. // Современные наукоёмкие технологии. 2016. №12. – С. 428-432.
5. Куттибекова Г.Т. Бошланғич синф ўқувчиларин эстетик тарбиялаш муаммоси. // “Илм шарчасмалари”. ISSN 2010-6246. Урганч давлат университетининг илмий-методик журнали. – Урганч: 2020. №10. 67-70-б.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада умумтаълим мактабларида артпедагогика ва арттерапия технологияларидан фойдаланиш тасвирий санъат ва мусиқа дарсларида ўқувчиларини тарбиялашда интегратив ёндашувнинг роли ёритилган.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматривается роль использования арт-педагогика и арт-терапевтических технологий в обучении учащихся на уроках изобразительного искусства и музыки в общеобразовательных.

SUMMARY

The article examines the role of using art pedagogy and art therapy technologies in teaching students in fine arts and music lessons in general education.

ҚАРАҚАЛПАҚ ХАЛЫҚ ДЭСТҮРЛЕРИНДЕ ХЭМЛЕДАР АНАЛАРДЫҢ ДЕНСАҰЛЫҒЫН САҚЛАҰ ХЭМ БӨБЕККЕ КҮТИМ ЖАСАҰ ТЭЖИРИЙБЕЛЕРИ

А.Ж.Құрбанбаева – ассистент оқытушы

Әжинияз атындағы Нөкіс мәмлекетлик педагогикалық институты

Таянч сўзлар: хомладор аёллар, киндик опа(она), тузли сув, гудак, эчки сути, қимиз, туя жуни.

Ключевые слова: беременные женщины, акушерка, соленая вода, младенец, козье молоко, кумыс, верблюжья шерсть.

Key words: pregnant women, midwife, salty water, infant goat milk, kumis, camel hair.

Адамзат жаратылғаннан берли инсанияттың ишинде хаял-қызлардың орны өз алдына. Қарақалпақ халқы да ерте заманлардан баслап хаялларды сыйлаған, қадирлеген, оларға хәр қашан ғамқорлық көрсеткен. Өйткени, хаял-ана, қарындас, өмирлик жолдас. Хаялларды халқымыз жоқары бағалаған. Халқымыз арасындағы “Жәннет хаяллардың аяғының астында” деген пикир де усы пикирлеримизге дәлил бола алады. Ерте дәуірлерден-ақ хаялсыз үйдің берекетсиз үй екенлиги мойынланған. Сонлықтан да, халқымызда қызлар “он алты жаста отау ийеси” деген де пикирлер бар. Әсиресе, халқымыз жүкли, аяғы ауыр хаяллардың хұрметин орнына қойған. Илажы барынша оларға көмеклескен. Хәмледар хаялларды ренжитпейге, ууайымға-қайғы шектирмейге, қорқытпауға, шоршытпауға тырысқан. Халықта “Кеули жаманнан

жаман бала тууылады” деген де гәп бар. Хаяллар босаныуына қырық күн қалғанда үлкен апаларымыз олардан барлық ауыр жұмыслардан азат еткен. Диний парыз, үрп-әдет (намаз оқып, ораза) тутпауға да рұқсат етилген [1]. Хаялдың биринши курсағы болса итибар жэне де артқан. Оның қорқыныш басыу ушын оларға кеңесши, ақылгөй ретинде көп балалы аналарды қасына қосқан. Олар биринши көз жарыуы күтилип атырған жас келинге өзлериниң басынан өткергенлерин, жүклиликтің барлық жағдайын, толғақтың қалай басланып, қалай босанатуғынын, бала тууғаннан кейин қандай өзгерислер болатуғынын айтып, оның бәри тәбийий қубылыс екен айтып отырған. Жас, болажақ ананы тынышландыруға хәрекет еткен. Толғақ, хаяллардың босаныуы, оларға жәрдем беріу усуллары ерте заманлардан баслап қәлиплескен. Буның ушын

жүкли хаялдың босаныуына жәрдемлесетуғын хаяллар болған. Оларды халқымыз “киндик шеше” деп атайды. Халық арасында “киндик шеше” атамасы менен белгили аналар, ерте заманлардағы халық шыпакерлери толғақ басланған ўақытта хаялды қолтығынан сүйеп жүриўге рұқсат еткен. Ал толғағы қысып, босаныў басланғанда хаялды дизерлеп, геўдесин алдыға қарай еңкейтип отырғызған. Хәр бир толғақ қысқан сайын босаныўды қабыллап алыўшы “киндик шеше” хаялдың арқа тәрәпинде отырып, ени кең орамал ямаса басқа бир таўар менен хаялдың қарнын орап қысқан. Бундай усылды ел арасында “бел тартыў” деп атайды. Киндикти тәспи ямаса жип пенен байлап кескен. Сонлықтан босаныўға жәрдемлескен хаяллар “киндик шешеси” деп аталған. Жаңа туўылған нәресте туўылған ўақтында бақырып жыламаса, дем алмай жатырса, оның аўзының ишинен қустың пәри менен ғыдықлап лоғытып қустырған. Бул бала ананың жатырында жатқанда жутып қойған, асқазанда жыйналған суўды шығарыў ушын ислеген. Соннан соң баланы жақсылап жыллы сабынды суў менен шомылдырып, киндигине куйрық майының жуқа тилигин байлаған. Киндик шешелер буны нәрестениң киндиги 2-3 күннен кейин түсип қалыўы ушын ислеген.

Әбу-Али Ибн Синаның “Шыпакерлик билимнің каноны”-деген кітабында жаңа туўылған баланың киндигин байлаў дәл усыған сәйкес жазылған [4]. Жас босанған хаялдың ишин таўар менен жақсылап ораў ананың ишки организмде кәуипли халатлардың күзетилмеуи ушын исленилген. Егер жүкли хаялдың босаныўы қыйынласса, қан ақса, баланың жолдасы түспей қалса ямаса бала қолайсыз келсе, бала босандырыўшының тәжирийбелі, яғный усындайға ийкемлескен тәуип хаялды “қол салыўға” шақырған. Босаныў ўақтында анадан қан көп ақса, оны тоқтатыў ушын жатырды сылап-сыйпалап мыжып, хаялдың қарнын жатырдың үстине қарап қатты қысып, байлап таслаған. Егер бул хәрәкет нәтийже бермесе, хаялды ысы тоңмай қуйылған кийиздің үстине, асты қатты қызсын деп отырғызған, май қуйылған ысы кийиз жатырдың рефлекторлы жыйырлып, жатырдың былбырап қалмауына пайдасы тийеди, қан тоқтатыўшы деп есаплған. Ал, егер бала жолдасы жоқарыда айтылғандай қысыў усылынан да түспесе, тәжирийбелі босандырыўшылар қол салып түсирген. Бундай жағдайларда гигиеналық халатларға жоқары итибар берилген. Босандырыўшы қолын ананың жатырына салмастан тырнақларын алып, қолларын қара кир сабын, соңынан дузлы суў менен жуып зыянсызландырған. Соннан кейин ғана ананы босандырыўға кирискен. Егер бала ана жатырында қолайсыз жатырған болса, оны жатырдың сыртынан қолы менен дүзиўлеген, таўар менен орап байлап таслаған. Бала қолайсыз ямаса терис жатырған болса, ўақтынан өтип кетсе, оның қолы ямаса аяғы жатырдан шығып турса, оны да қайтадан дүзеўге урынып, жатырға қайта салған хәм баланың жатыўын туўрылаўға кирискен. Нәресте аяғы ямаса арты менен келсе бундай халатты халық бала “терис келген халат” деп атаған. Нәрестениң терис келиўи де босаныўдың қыйынласыўына алып келген. Хәмледар хаялдың босаныў ўақты өтип кетсе хәр қйлы усыллар қолланылған: жаяў жүргизген, атқа мингизип шаўдырған. Себеби, ол дәўирде хәзиргидей хәр түрли толғақты жеңиллетиўши дәри-дәрмақлар болмаған. Усындай ўақытта бул да үлкен пайдасын тийгизип отырған. Хәмледар хаялдың толғақ қысыўы хәлсиреп, созылса таңлайының ишин хәр нәрсе менен қыдықлап қусыўға мәжбүр еткен. Бул енди тәжирийбе арқасында пайда болған. Адам лоғыў пайытында геўдениң көк ети менен қарын етлери қатты жыйырылып, иштеги баланы ысырыўға себепши болған. Усылайынша ана

менен баланың өмирин сақлап қалған. Әлбетте, бундай ўақытта киндик шешениң тәжирийбесиниң жоқарылығы хәм ишки сезгирлиги үлкен хызмет атқарған. Халық тәуиплери жас босанған ананың саламатлығына қараўда да бираз тәжирийбелі болған. Босанған ана менен баланы басқа адамлардан бөлеклеген. Хәтте, 40 күнге шекем киндик шешеден басқа адам жанына киргизилмеген. Бул дәўир “шилле” деп аталып, хәзирги күнге шекем жетип келген. Жас босанған ананың саламатлығы орнына келиўи ушын ысы аўқатлар ем саналған. Ананың терлеўине итибар берилген. Нәрестениң киндик шешеси 40 күнлик шилле дәўиринде баланы дуз салынған жыллы суўда шомылдырған. Куйдирилген сары май менен денесин майлап турған. Буннан көринип турғанындай. Халқымыз ерте дәўирлерден – ақ ана хәм нәрестениң гигиеналық жағдайына итибар қаратыўды билген. Ол ўақытлары жазба дереклер жоқ. Жазыў-сызыў болмаған. Сонлықтан, халық тәуиплери өз тәжирийбелерин халыққа аўызеки түрде жеткерген. Усылайынша бир-бири менен тәжирийбе алмасқан. Биз сол дәўирлерде киндик шешелер қолланған терис жатырған баланы сырттан дүзеў, ишке қол салып дүзеў, бала жолдасын қол менен суўырып алыў, жатырды сыйпалап, қан ағыўын тоқтатыў усыллары усы күнлеримизге шекем жетип келген. Хәзирде дерлик усындай усыллар қолланылады [3].

Адамзат өз ақылы хәм сана – сезимин иске сала баслағаннан баслап өзін қоршаған әлемдеги хәдийселерге итибар бере баслаған. Усы тийкарда денсаўлықтың тийкары саламат жасаў, саламат турмыс кешириў екенлигин түсинип жеткен. Сонлықтан сол дәўирлерде де нәрестениң дүньяға келиўине дыққат берип қалмастан саў саламатлығы, оның дене терисин азада тутыўды, нәрестениң келешектеги саламатлығының, денсаўлығының тийкары екенлигине белгили түсинген хәм гигиеналық талаптарды, нәрестениң денсаўлығына тийисли күтімлердің зәрурлигин аңлаған. Жоқарыда баланы киндик шешеси 40 күн даўамында дузлы суўда шомылдырып, куйдирилген сары май сылағанын айтып өтип едик. Халқымыз дуздың химиялық дезинфекциялаўшы қәсийетин билмеген, бирақ дуздың жаңа туўылған нәресте терисин писириўин, қуўатландырыўын, хәр түрли жаралардың шығыўынан қорғаўшы екенлигин жақсы билген. Халық тәуипшилик тәжирийбелеринен келип жеткен бул дереклер хәзирги күнде де қолланылып жүр. Жаңа туўылған нәрестени таза сақлаў, терисин писириў ушын жасы үлкен апаларымыз суўға салады. Бурынғы заманларда халқымыз дузлы суўды қарамаатлы қәсийетке ийе деп билсе, хәзирги дуздың қәсийетлери, пайдалы тәрәплери толық анықланған. Жаңа туўылған жас нәрестени шомылдырып болып, денесин сылап ысқан. Бул бүгинги түсиникте массаж деп аталады. Бурынлары нәрестениң денесине массаж ислеў ушын қолының ушын куйдирилген сары майға батырып алып нәресте денесиниң барлық жерлерин сылап шыққан. Нәрестениң буўынларын тартқылап созған, туўры өссин деп басын еки қоллап услап көтерип, “өс-өс” деп тилек тилеген. Аяқ – қол буўынларын тартып созыў нәрестениң булшық етлериниң туўры өсиўин тәмиийнлеўин түсинип жеткен. Булар жас баланың буўынын беккемлеў, сүйек-булшық етлери созылып өсиўи ушын исленетуғын шынығыўлар саналған. Сондай-ақ, халқымыз жас бөбеклердің жататуғын бесигине де үлкен әхмийет қаратқан. Баланы хәр күни 15-16 саат бесикке бөлеген, ўақты-ўақты бесиктен алып әлпәслеген. Жас нәрестени бесиктен шешип қайта ораў ўақтында оның денесин сылап-сыйпаланған. Буўынларын созыў буўын омыртқаларының созылып туўры өсиўине жәрдем беретугынлығын инабатқа

алған. Улыўма алғанда, халқымыз жас нәрестени бесикке бөлеўдин әхмийетин билген. Бала сау-саламат туўылса бир хәптеден кейин бесикке салған. Халқымыздың бесигинде жас нәресте ушын керекли нәрселер бар. Бесик нәрестениң курғак, жыллы хәм таза жатыўы ушын оғада қолайлы. Негизинде, бесик жеңил ағаштан исленген. Оның тик туратуғын еки басы баланың бойына сәйкес келтирилип ийилип исленген. Бесиктиң ийилген еки басы жалпақ ағаш пенен бириктирилген. Бесиктиң төменги бала жататуғын төрт мүйешли бөлеги жалпақ тахталар менен бекитиледи, оның үстине қауыз төселеди, ақ тауар менен жаўылады. Көпшик салынады. Бесикте баланың майданлаўы ушын да қолайлық жаратылған. Нәрестениң керамикадан исленген түбегин бесиктиң аяқ ортасынан ашылған дөңгелек тесикшеге қойған, оның этирапын қауыз қоршап турған. Оған баланың үлкен хәм киши дәретлери түскен [2]. Нәрестениң шүмеги қойдың жилик сүйегинен, 18-20 см узынлықта болып, ишин куўыс етип исленген. Қыз хәм ул балалардың шүмегинде өзгешелик болған. Ул баланың шүмегиниң басын түтикше тесик еткен, ал қыз балаларға басында сопақша тесик етип исленген. Хәзирги ўақытта да нәресте шүмеги усындай: ул хәм қыз балаларға өз алдына исленеди. Халқымыз бесикти хәм бесик әнжамларын қуяш нуры түсип туратуғын таза ҳаўаға жайып кептириўди дәстүр еткен. Хәзирги ўақытта да усындай. Себеби, қуяш нуры қурамында инсан организмине зәрүрли витаминлер бар. Қуяш нуры қурамындағы ультрафиолет нурлар дезинфекциялаўшы қәсийетке ийе. Бесиктиң жеңиллиги көшпели қарақалпақ халқы ушын қолайлы.

Халық тәуипшилигинде бүгинги күнге сәйкес келмейтуғын бир жағдай бар. Нәресте туўылғанан кейин үш күнге шекем анасына емес, денсаўлығы жақсы кишкене баласы бар аналарға емиздирген. Буның себеби, жас босанған ана бойын тиклеп алсын деген мәнис жатады. Аналар баласын бир жылға шекем емизген. Бир жылға шекем балаға көкирегинен басқа азық-аўқатлар берилмеген. Гейпара жағдайларда баланы сүти көп басқа ҳаяллар емизген. Буған анасының сүтиниң суйық болыўы себеп болған. Усының себебинен халқымызда «сүт ана», «сүт апа» деген дәстүрли атамалар кәлиплеккен. Хәзирги ўақытта нәресте туўылған ўақыттың өзінде ана қарнына жатқарылып, уўыз сүти менен емизиледи. Себеби, ана сүти жаңа туўылған нәресте ушын ең тәбийий азықлық екенлиги өз дәлилин тапқан ҳақыйқатлық саналады [1]. Ана сүтиниң шыпалы қәсийетлери жүдә көп. Жаңа ғана туўылған дүньяға келген нәрестеде емиў рефлекси болады. Ерте заманларда да халқымыз арасында нәрестени қолдан аўқатландырыў ушырасқан. Бул жағдай нәресте анасы қайтыс болғанда ямаса «сүт ана» табылмаған ҳалатларда ушырасқан. Ондай жағдайларда халқымыз ешки сүтинен пайдаланған. Дурыс,

халқымыз ол ўақытлары ешки сүтиниң қурамына илимий таллаў жасай алмаған, бирақ нәресте ушын ешки сүти тойымлы екенлигин билген. Ешки сүтиниң жас нәрестени аўқатландырыўдағы әхмийети хәм ешки сүтиниң шыпалы қәсийетлерин хәзирги күнде медицина толық дәлилледі. Ешки сүти узақ ўақыт толық жақсы ҳалатта сақланады. Бөлме температурасында үш күн, музлатқышта болса бир хәптеден көп ўақыт сақланса да өзиниң қәсийетин бузбайды. Сонлықтан, жас нәрестеге ана сүтинен кейин ешки сүти ең жақсы азықлық есапланады. Ешки сүтинде көп муғдарда калий бар, бул жүрек, дем алыў системасы хызметин жақсылайды. Сыйыр сүти менен салыстырғанда ешки сүти қурамында В₁₂ витаминине кириўши кобалт бөлекшеси 6 мәрте көп. Бул витамин қан айланыў ушын жуўап берип, қан айланыў системасын ретлестиреди. Ешки сүти өз қәсийетине қарай ана сүтине жақын, оның қурамында көп муғдарда бета казеин бар. Рахит пенен аўырған балалар сыйыр сүтине қарағанда ешкиниң сүтин ишсе, тезирек денсаўлығын тиклеп алады. Себеби, онда организмниң иммунитет қурамына кириўши көп муғдарда сиал кислотасы бар. Соның менен бирге, ешки сүти қурамында көп муғдарда лактоза бар болып, иш аўрыўды келтирип шығармайды хәм жаман тәсир көрсетпейди. Сондай-ақ, жас босанған ананың психикалық жағдайына да итибар берилген, оларды жақсылап сақлаған [4]. Себеби, ананың психологиялық ҳалаты жас нәрестеге тәсир ететуғыны, нәрестениң тынышсызланып, денсаўлығында жаман ҳалатқа келиўин тәжирийбеде көрген. Нәрестениң иши қатыўының да жолын тапқан. Бул ушын анасына суйық затлар ишкизилген. Себеби, балаға хәмме нәрсе ана сүти аркалы өтеди. Халқымыз жас нәресте туўылыўындағы хәр бир организмде болатуғын өзгерислерге халық тәуипшилиги тийкарында емлеў жумысларын алып барған. Шала туўылған балаларда пайда болатуғын киндик жарықларды үлкен теңге менен басып байлап қойып кептирген. Бала өскен сайын оның қарын булшық етлери де өсип, киндик этирапындағы тесик тарайып, жарық әсте-әсте питкен. Халық тәуиплери бала майып болып туўылса оларға сүт пенен ашытылған аўқатлар, гүриштиң сүтке ашыған суўы, айран қатық сыяқлы аўқатларды берген. Булар баланың иштейин ашыў менен бирге, сүтли азық-аўқатлар қурамындағы сүт кислотасы организмге түскен жукпалы вирусларды жоқ етиўин халқымыз бақлаўлар нәтийжесинде анықлаған, түсинип жеткен.

Бүгинги күнде халық тәуипшилигиниң айрымлары өзиниң илимий дәлилин тапқан, айрымлары изертлеўлер нәтийжесинде дәлилленген надурис халық тәуипшилиги болып табылады. Солай да, ерте дәуірлерде-ақ халқымыз көплеген аўырыўларды емлеген хәм шыпасын билген деген жуўмаққа келиўге болады.

Әдебиятлар

1. Есбергенев Х. Қарақалпақстанның гейпара дәстүрлери ҳаққында. -Нөкис: «Қарақалпақстан», 1964, 104-б.
2. Аялаў поэзиясы Қарақалпақ фольклоры (көп томлық) Т. 99. -Нөкис: «Илим», 2015. 457- 460-б.
3. Алеуов У. Халқ педагогикасында ёшларға ақлий тарбия бериш аңьаналари. (Монография). -Нукус: «Қарақалпақстан», 2018. 102-б.
4. Абу Али Ибн Сино Тиббий ўгитлар. -Т.: «Мехнат», 1991, 191-б.

РЕЗЮМЕ

Мақолада Қарақалпақ халқиниң қадим замонлардан бошлаб ҳомилатор аёлларни ва янги туғилған гудакни қандай әхтиётлаб тарбиялаши халқ аңьаналари ва Қарақалпақ халқиниң аңьанавий даволаш усуллари, ёш гудакни қандай овқатлантириш усуллари ҳақида сўз боради.

РЕЗЮМЕ

В статье рассказывается о том, как жители Каракалпакстана с древних времен заботились о беременных женщинах и младенцах, о традициях народа и лечения жителей Каракалпакстана, о способах кормления малыша.

SUMMARY

The article tells about how the inhabitants of Karakalpakstan since ancient times took care of pregnant women and babies, about the traditions of the people and treating the inhabitants of Karakalpakstan, about the methods of feeding the baby.